

Aan Nico en Douwe
Van Ingrid de Bruijn
Datum 13 januari 2020
Betreft Afspraken tussen GVB en Vervoerregio over invoering Barcode en EMVc in tram en bus en referentieaanbod

Afspraken GVB-Vervoerregio – invoering Barcode/EMV op Tram en Bus

1 Inleiding – Gemakkelijk betalen in het openbaar vervoer

In Nederland wordt nu gereisd met de OV-chipkaart. Een uniek systeem wat het mogelijk maakt om met alle bus, tram, metro en treinvervoerders te kunnen reizen en betalen. Voor veel mensen een groot gemak. Voor toeristen of mensen zonder OV-chipkaart is het mogelijk om een los kaartje (CT-kaartjes/wegwerpchipkaarten) te kopen, zoals de uur-, dag- of meerdagenkaarten. Deze losse kaartjes worden verkocht via de automaten op metrostations, haltes, via (online) wederverkopers of op het voertuig. De huidige OV-chipkaart is technisch aan het einde van zijn levensduur en sluit niet meer aan op de klantwensen. De techniek moet daarom vervangen worden. Vervoerders werken landelijk samen binnen het programma OV betalen aan de invoering van de nieuwe betaalwijzen (EMV en Barcode) die uiteindelijk de huidige Mifare techniek gaan vervangen. Straks kunnen we betalen met de bankpas, de betaalfunctie in de mobiele telefoon of voor incidentele reizigers met de barcode (op de telefoon). Gemak voor de reiziger, een aparte OV-chipkaart is niet meer nodig! Toeristen die in Nederland komen hoeven zich niet langer te verdiepen in de verschillende kaartsoorten; men kan gewoon met bankpas of mobiele telefoon betalen. In het NOVB is afgesproken dat het in alle concessies op 1 januari 2022 mogelijk moet zijn om te betalen met Nieuwe betaalwijzen in het openbaar vervoer. Ondanks de COVID-19 pandemie is dit vooralsnog de ambitie.

Waar in het OV-chipkaartsysteem de prijs voor de reis in de in- en uitcheckapparatuur wordt berekend, wordt bij EMV straks de prijs voor de reis in de centrale backoffice bij Translink berekend en aan het einde van de dag afgerekend via de bank. Dit biedt meer mogelijkheden voor maatwerk en distributie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het inkopen van openbaar vervoer voor specifieke groepen, MaaS en het aanbieden van online (combi-tickets) op de mobiele telefoon. Een dagje Artis met openbaar vervoer is bijvoorbeeld straks mogelijk met één ticket. Het aanschaffen van een vervoerbewijs wordt veel makkelijker en biedt voordeel voor de reiziger. Verkoop bij verkooppunten, op de wagen bij de chauffeur of conducteur en uit de automaat zal afnemen en kan op termijn mogelijk worden afgeschaft. Ook hoeven reizigers niet meer fysiek naar de automaat. Alles gaat straks online.

2 Planning invoering nieuwe betaalwijzen bij GVB in concessie Amsterdam

De huidige planning van GVB richt zich er op dat vanaf 1 januari 2022 alle apparatuur is vernieuwd en concessie-breed betaald kan worden met Barcode, bankkaart of de betaalfunctie in de mobiele telefoon. Dit wordt stapsgewijs uitgerold. De metropoortjes zijn inmiddels geschikt gemaakt voor betalen met barcode en voorbereid voor betalen met Bankpas (EMVc). Begin 2021 wordt ook daadwerkelijk gestart met inchecken met barcode in de metro van Amsterdam. Wanneer reizigers overstappen op bus en tram is het, totdat de betaalapparatuur daar geschikt voor is, mogelijk om op zicht te reizen. Reizen op barcode

is in 2021 nog beperkt tot een aantal wederverkopers. In 2022 kan verder uitgerold worden. Voor bus en tram is de opdracht voor het vernieuwen van de betaalapparatuur voor bus en tram door GVB inmiddels gegund aan Thales. De uitrol vindt plaats in 2021 en na testen is het streven dat in 2022 overal gereisd betaald kan worden met Barcode en met ook EMV (betalen met bankpas). Waarbij GVB met het betalen met EMV afhankelijk is van de landelijke planning en de mogelijkheden die de centrale backoffice biedt.

3 MaaS Waardige concessies, verkoop door derden en referentieaanbod

In NOVB verband is door overheden en vervoerders afgesproken om alle OV-concessies in Nederland MaaS waardig te maken. Hieronder wordt verstaan:

- Reizigers kunnen vervoerbewijzen voor (multimodale reizen inclusief) openbaar vervoer via MaaS-Dienstverleners aanschaffen, dankzij gestandaardiseerde informatie overdracht (een API-koppeling of uitwisselingslaag), en met deze vervoerbewijzen toegang krijgen tot voertuigen en vervoerdiensten van Concessiehouders;
- De verkoopvoorwaarden die Concessiehouders in dit verband aan MaaS-dienstverleners stellen zijn transparant, non-discriminerend en concurrerend. Deze afspraken gelden in principe voor alle zogenaamde wederverkopers.
- Overheden hebben toegang tot mobiliteitsdata ten behoeve van hun beleidsvorming.

In NOVB verband is afgesproken dat concessies vanaf 1 januari 2022 MaaS waardig zijn. Hiervoor worden nu in gezamenlijkheid bestekteksten (dynamisch) opgesteld voor nieuwe concessies. In het hoofdlijnenakkoord voor de nieuwe concessie worden de afspraken vastgelegd en in het PvE de eisen overgenomen. GVB onderschrijft de MaaS waardige concessie eisen die in het NOVB zijn vastgesteld en draagt zorg voor implementatie van deze eisen, ook wanneer de startdatum van de nieuwe concessie evt naar achter wordt geschoven.

GVB en Vervoerregio maken de eerste helft van 2021 afspraken over het ov-reisproductenaanbod dat GVB aan wederverkopers, waaronder MaaS aanbieders beschikbaar stelt, het zogenaamde referentieaanbod. Het referentieaanbod betreft: het huidige aanbod van producten en proposities of een volwaardig vergelijkbaar aanbod.

4 Voorwaarden voor subsidie door Vervoerregio voor investeren in Barcode en EMV

De Vervoerregio wil graag bijdragen aan de innovatie en reizigers sneller weer terug te krijgen in het openbaar vervoer. Vervoerregio wil 6 miljoen euro beschikbaar stellen voor invoering van Barcode en EMV en koppelt hieraan de volgende voorwaarden:

- Q1-2021: Reizen met Barcode is mogelijk bij GVB
- Eind Q2- 2021: GVB heeft een referentieaanbod voor de beschikbare dragers ontwikkeld in afstemming met de Vervoerregio en stelt deze beschikbaar aan derden.
- Q1-2022: MaaS waardige eisen zijn onderschreven door GVB en van toepassing in de concessie
- Q1-2022: GVB heeft haar referentieaanbod in afstemming met Vervoerregio uitgebreid nu reizen met EMV mogelijk is.

Uitgebreider betekent dit het volgende:

- Invoering van reizen met Barcode vindt zo vroeg mogelijk in 2021 plaats. – planning is februari 2021.

- GVB realiseert een MaaS-waardige concessie uiterlijk per 1-1-2022 conform gemaakte afspraken in het NOVB Bestuurlijk overleg van 5 december 2019. GVB committeert zich daarmee aan deze afspraken, te weten:
 - GVB ontwikkelt in de eerste helft van 2021 een Referentieaanbod (dat mag het totale eigen aanbod zijn) van Tarieven en Reisproducten via derden, zoals MaaS-dienstverleners, waarbij GVB bij deze derden ten hoogste de prijs in rekening brengt die Reizigers betalen wanneer zij het betreffende Reisproduct bij GVB aanschaffen.
 - Het referentieaanbod wordt door de Vervoerregio vastgesteld als onderdeel van de jaarlijkse vaststelling van de openbaar vervoer tarieven. Hierbij wordt rekening gehouden met de technische mogelijkheden van de drager. Dit in lijn met het programma Nieuwe Betalen waar voor elke drager aangegeven is welke producten/proposities geschikt zijn. Dit kan betekenen dat het referentieaanbod gefaseerd ingevoerd wordt, totdat alle nieuwe dragers ingevoerd zijn.
 - GVB accepteert door derden, zoals MaaS-dienstverleners, verkochte Vervoerbewijzen van GVB op een binnen het NOVB-overleg landelijk vastgestelde daarvoor geschikte drager.
 - GVB biedt tegen maximaal kostprijs een API-koppeling voor de verkoop en betaling van het Referentieaanbod aan Tarieven en Reisproducten door derden, zoals MaaS-dienstverleners, tenzij de Vervoerregio en GVB in landelijk verband besluiten tot een andere, uniforme wijze van gegevensuitwisseling.
 - GVB conformeert zich aan afspraken die de Vervoerregio in NOVB verband maakt over de ontwikkeling van publieke of publiek-private data-infrastructuur ten behoeve van de uitwisseling van gegevens tussen de vervoerders, Mobiliteitsaanbieders en MaaS-dienstverleners.
 - GVB publiceert op de eigen website en/of andere kanalen, door Vervoerregio en GVB overeengekomen transparante voorwaarden voor het gebruik van de API en/of gegevens over de dienstverlening van de Concessiehouder door derden.
- Vooruitlopend op de afspraken die binnen NOVB gemaakt worden, werken GVB en Vervoerregio gezamenlijk toe aan een MaaS-waardige concessie per 1-1-2022 door:
 - Op het moment dat de Metro geschikt is voor reizen met Barcode (1 februari 2021) breidt GVB haar netwerk van wederverkoop (B>B>C) uit voor doorverkoop van tickets (in ieder geval de eigen uur- en dagkaarten¹).
 - In de transitieperiode (2020-2021) totdat bus en tram geschikt zijn voor Barcode gelden andere voorwaarden dan daarna. GVB ontwikkelt de verkoopvoorwaarden in afstemming met de VRA.
 - Het eerste referentieaanbod – zoals bedoeld in de NOVB afspraken - gaan GVB en VRA gezamenlijk opstellen. We verwachten dat met dit aanbod MaaS dienstverleners succesvol kunnen zijn.
 - Per 1 juli 2021 (of eerder) stelt GVB haar referentieaanbod of eigen aanbod (NOVB eis) ter beschikking aan ten minste drie MaaS-dienstverleners die actief in de regio zijn, waaronder de MaaS-dienstverlener van de pilot Zuidas. Dit referentieaanbod is zo ruim mogelijk, maar houdt rekening met de technische mogelijkheden die de dragers bieden.

¹ Dit kunnen 24 uren proposities dan wel kalenderdag proposities zijn, afhankelijk van wat technisch op barcode/zicht mogelijk is.

- Op 1-1-2022 voldoet GVB samen met VRA aan de afspraken gemaakt in het NOVB op 5 december 2019.
- GVB geeft prioriteit aan het beschikbaar stellen van alle interoperabele (meer)dag(en)- en uurkaarten, zoals het A&RTT en 1,5 uur BTM op barcode. Dit in samenwerking en overleg met de andere Concessiehouders in de nabij gelegen concessies. Hier ligt een mede afhankelijkheid van de vervoerders in de omliggende concessies waarmee de planning wordt afgestemd.